

3. ÖSSZEFOGLALÁS

Amikor az államerdők az alkotmányos kormány kezébe kerültek, az ország vezető erdészei helyesen ismerték fel, hogy a kincstár eme értékes vagyonát a korábbi módon nem lehet működtetni. Viták után ugyan, de az erdőket *megtartották állami tulajdonban* azzal a kikötéssel, hogy kitermelésüket, piacra jutásukat a *magántőke* bevonásával kell elősegíteni. Az óriási, vágásérett erdőségek hasznosításának azonban határt szabott a piac felvevőképesége és a kor műszaki színvonala. A szállítóberendezések korszerűsödése és a kemény lombfa (elsősorban bükk) fájának kiterjedt felhasználása idővel, a XX. század első éveiben új értékesítési elképzelést érlelt meg. Az ország erdészeinek jelentős része az erdők *háziilagos kitermelésének*, értékesítésének eszméjét hirdette, amelyet a kincstári erdőkben általánossá kívántak tenni. Ezt a törekvést az erdőfelújítás érdekei egyértelműen alátámasztották, de a jövedelmezőségi megfontolások is motiválták. Az állam ugyanis szeretett volna jobban részesülni a fakereskedelem hasznából.

A házi kezelésre való törekvés Erdélyben csak a különösen jó adottságú helyeken talált kedvező fogadtatásra. A házi kezelés egyben ráirányította a figyelmet a *kincstári gazdálkodás korlátaira*. Ezek részben a pénzügyeik (szigorú, ütemezett gazdálkodás), részben emberiek voltak. Az erdészek ekkor még nem rendelkeztek elegendő kereskedelmi, közgazdasági ismeretekkel, de a szigorú rangfokozati besorolásuk, fizetésük sem ösztönözte őket a nagyobb feladatok vállalására. Ugyanakkor a házi kezeléshez szükséges munkaerő megszerzéséhez, megtartásához sem voltak megfelelő pénzügyi és műszaki feltételek. Nem tudták például a munkásokat átcsoportosítani, szállítani. Mindezzel az állami vagyon működtetésének kérdései ismételten előtérbe kerültek.

A szorosabb értelemben vett fatermékeken kívül az erdélyi érdekszeti egységek a mezőgazdasági *mellékhasználatok* révén is gazdálkodási feladatokat oldottak meg. A legelők, kaszálók, havasok hasznosításával komoly befolyást gyakoroltak az adott vidék lakosságának életlehetőségeire. Az államerdészlet azonban egyedül képtelen volt megoldani mindazokat a *szociális kérdéseket*, amelyek különösen a XX. században egyre sürgetőbbé váltak.

Az erdőművelés korszerű eljárásai, főleg a *nevelővágások* meghonosítása komoly akadályokba ütközött. Mivel a véghasználati faanyag kitermelése, szállítása és értékesítése elmaradt a fahozamtól, az előhasználatok megvalósítását a szűkebb szakmai érdekeken kívül semmi nem motiválta. Így csak a legkedvezőbb fekvésű, általában tölgyállományokban végeztek rendszeres nevelővágásokat.

A szintén szakmai – és gazdasági – szempontokból jelentős természetes felújulásról jórészt le kellett mondani. A koncentrált, fakitermelés nagy, tarvágásos területeket kívánt, így a felújítás jobbjára a *mesterséges vetésen és csemeteültetésen* alapult.

Az *erdők többcélú hasznosításának* csírái az erdélyi kincstári erdőkben a századforduló éveiben vetődtek fel. Az üdülési-turisztikai feladatok erdészeti megoldása azonban nem volt ellentmondásokról mentes. A természetvédelmi célok megvalósításának viszont komoly figyelmet szenteltek. Ugyancsak kellő figyelmet kapott az erdészeti oktatás és kísérletügy is.

A magyar államot képviselő kincstári erdésznek szánt társadalmi küldetést időről időre hangsúlyozták, de ezen küldetés betöltése nem csak az erdészek személyes meggyőződésén, képességén múlt. Törvények, az alkotmányos rend védelme gyakran összeütközésekhez vezetett, amelyek során az államot képviselő erdészek kénytelenek voltak akár a nép (rövid távú) érdekei ellen is cselekedni.

Mіндеzen nehézségek ellenére a kincstári erdőgazdálkodás Erdélyben példát mutatott, mutathatott az erdők korszerű hasznosítására. Hatását azonban csak akkor tudjuk lemérni, ha a későbbiekben a többi (községek, közbirtokosságok, városok, magánosok stb.) birtokos erdőgazdálkodását is részletesen áttekintjük.